

2023-03-06 Nr. NV-468

ĮSTATYMO PROJEKTAS Nr.: TAP-23-101, 23-102, 23-103 TAIS-22-10081(2), 22-10077(2), 22-10079(2)		DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO 100(1), 100(3) IR 113(1) STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 28 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ (toliau – Įstatymų projektai)		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją	<i>Pasirenkama</i> ☐ Taip ☐ Ne	<i>Teisingumo ministerija</i>	<i>Pasirenkama</i> ☐ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☒ Nesvarstyta <i>Data iš kalendoriaus</i>	<i>Pasirenkama</i> ☒ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti
Įgyvendina Vyriausybės programą	<i>Pasirenkama</i> ☒ Taip ☐ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Įstatymų projektais sprendžiami Baudžiamojo kodekso ir Baudžiamojo proceso kodekso nuostatų atitikties tarptautiniams teisės aktams klausimai ir užtikrinamas nuoseklus Lietuvos tarptautinių įsipareigojimų vykdymas bei identifikuotų trūkumų nacionalinėje teisėje šalinimas pagal Jungtinių Tautų Priverstinio dingimo komiteto 2017 m. spalio 16 d. baigiamąsias pastabas Nr. CED/C/LTU/CO/1, Jungtinių Tautų Komiteto prieš kankinimus 2021 m. gruodžio 21 d. baigiamąsias pastabas Nr. CAT/C/LTU/CO/4 nustatytas Tarptautinės konvencijos dėl asmenų apsaugos nuo priverstinio dingimo (toliau – ICCPED) 2 straipsnio, 6 straipsnio b punkto nuostatose, Jungtinių Tautų konvencijos prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą (toliau – CAT) 4 straipsnio 2 dalies nuostatose:

- priverstinio dingimo apibrėžtis Baudžiamajame kodekse neapima suėmimo;
- nenustatyta vadų (aukštesnes pareigas einančių pareigūnų) baudžiamoji atsakomybė už sąmoningą veikimą arba neveikimą, kai faktiškai jam pavaldūs ir jo kontroliuojami asmenys vykdė ar ketino vykdyti priverstinio dingimo nusikaltimą; kai jis faktiškai atsakingas už veiklą, susijusią su priverstinio dingimo nusikaltimu, ir ją kontroliavo bei nesiėmė visų būtinų veiksmų, kad užkirstų kelią priverstinio dingimo nusikaltimui ar nuo jo sulaikytų arba kad perduotų bylą kompetentingoms institucijoms ištirti ir baudžiamajam persekiojimui pradėti;
- nukentėjusiuoju nelaikomas priverstinai pradanginto fizinio asmens šeimos narys arba artimas giminaitis, kurie dėl to asmens priverstinio dingimo patyrė fizinės, turtinės ar neturtinės žalos.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Įstatymų projektais siūloma:

- papildyti Baudžiamojo kodekso 100¹ straipsnyje įtvirtintus priverstinio dingimo nusikalstamos veikos sudėties požymius elementu „suėmimas“, tuo užtikrinti priverstinio dingimo apibrėžties išplėtimą ir jos taikymą tais atvejais, kai ši nusikalstama veika yra trumpalaikė, tačiau trunka ilgiau nei sulaikymas.
- praplėsti Baudžiamojo kodekso 113¹ straipsnyje nustatytas baudžiamosios atsakomybės ribas vadams – baudžiamąją atsakomybę taikyti ne tik už aplaidų vado pareigų taikymą, bet ir už tai, kai vadas žinojo ar sąmoningai nepaisė informacijos, kuri aiškia rodė, kad faktiškai jam pavaldūs ir jo kontroliuojami asmenys vykdė ar ketino vykdyti priverstinio dingimo nusikaltimą ir nesiima jokių veiksmų, kad būtų užkirstas kelias šiems nusikalstamiems veiksams vyksti ar siekiant šiuos veiksmus išaiškinti.
- praplėsti Baudžiamojo proceso kodekso straipsnyje įtvirtintą nukentėjusiojo asmens apibrėžtį ir užtikrinti, kas šis procesinis statusas ir iš jo kylančios teisės galėtų būti taikomos priverstinai pradanginto fizinio asmens šeimos nariams ar artimiesiems giminaičiams.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

- padidinti BK 100¹ straipsnyje numatytos laisvės atėmimo bausmės viršutinę ribą nuo 5 iki 7 metų, užtikrinant, kad kankinimo nusikaltimas būtų priskirtinas sunkių nusikaltimų kategorijai.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Įstatymų projektuose siūlomos teisėkūros priemonės nereikalauja papildomo institucijų dalyvavimo įgyvendinant siūlomus sprendimus.

Siekiant Įstatymų projektuose siūlomus pakeitimus inkorporuoti į teisinę sistemą, priimti naujų, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios galiojančių teisės aktų nereikės.

STEBĖSENA

Priėmus Įstatymų projektus duomenys apie pašalintus nacionalinio teisinio reguliavimo neatitikimus ICPPED ir CAT nuostatomis kartu su Lietuvos periodinėmis ataskaitomis bus teikiami JT Priverstinio dingimo komiteto ir Komiteto prieš kankinimus vertinimui.

Sulaukus JT komitetų Lietuvos teisinio reguliavimo periodinio vertinimo rezultatų, Teisingumo ministerija atliks sprendimo įgyvendinamo tinkamumo analizę, esant poreikiui, inicijuos priemonių tikslinimo ir tobulinimo veiksmus.

Atskiras stebėsenos rodiklių nustatymas neaktualus, tačiau Įstatymų projektų praktinio taikymo problematika galėtų būti periodiškai vertinama pagal Teisingumo ministerijos kompetenciją.

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Įstatymų projektai suderinti su suinteresuotomis institucijomis (Krašto apsaugos ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Generalinė prokuratūra ir Nacionaline teismų administracija).

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Įstatymų projektai patikslinti pagal gautas Generalinės prokuratūros pastabas, likusių nesuderintų pastabų ar pasiūlymų Įstatymų projektams nėra.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Šie pakeitimai užtikrins nacionalinių baudžiamųjų įstatymų atitikti tarptautinei baudžiamajai teisei, nacionaliniai teisiniai mechanizmai patraukiant asmenis baudžiamojon atsakomybėn už nusikaltimus žmoniškumui ir karo nusikaltimus bus veiksmingesni, bus efektyviau ginamos nukentėjusiųjų asmenų nuo priverstinio dingimo, taip pat jų šeimos narių ir artimųjų giminaičių teisės, stiprinamas jų procesinis statusas. Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė Įstatymų projektams pastabų ir pasiūlymų neturi (2023 m. vasario 15 d. išvada Nr. NV-324).

PAŽYMĄ PARENGĖ

Artūras Norkevičius

Viešojo valdymo grupė, vyresnysis patarėjas